

Būt mājās, pie savām saknēm un saviem cilvēkiem

✍ Agrita Blumberga, "Talsu Vēstis"

Par daļu no Talsu Lielās ielas, kurā pēdējo gadu laikā savas radošās izpausmes parādīt citiem izvēlas arvien vairāk jaunu, uzņēmīgu cilvēku, kļuvusi arī gleznotāja un dizainere ILDZE OSE, kura agrā pavasarī atklāja mākslas telpu – darbnīcu pašā Talsu sirdī. Mākslinieces darbus caurstrāvo sievišķīgi maigas, bet vienlaikus drosmīgas krāsu gammas, tuvplāni, grafikas elementi, ziedu motīvi un nekad nebeidzams pavasaris.

Vairākus gadus Ildze dzīvojusi Šveicē, kur iedvesmojusies no Alpu pļavu klasiskās ainavas, bet šobrīd atgriezies dzimtajā pilsētā, ļaujot ielūkoties savā daiļradē arī nejausiem garāmgājējiem. Iepriekš Lielajā ielā 33 atradies masāžas salons, makšķerēšanas piederumu veikals un mobilo telefonu remontdarbnīca, bet šobrīd telpas pārvērtušas līdz nepazīšanai, ieaicinot novadniekus un pilsētas viesus pārsteidzošajā mākslas pasaulē. Ildze atklāj, ka ideja par savu darbnīcu bijusi spontāna, – ieraugot tukšās telpas, viņa gara acīm redzējusi šo vietu kā savu. Liepājā Ildzei ir studija sestajā stāvā, līdz ar to mijiedarbība ar pilsētniekiem izpaužas. Šeit viņa vēlējusies radīt vidi, kurā smelties iedvesmu var arī apkārtējie.

Šogad māksliniece nēmusi dalību arī pilsētas svētkos, tradicionālās nakts pastaigas laikā darbnīcas durvis verot plašākam interesentu lokam. "Vēlreiz un vēlreiz apjaušu, cik labi ir būt mājās, savā pilsētā, pie savām saknēm un saviem cilvēkiem. Tas dod saņemumu un spēku lidot tālāk pretī saviem sapņiem!" atzīst māksliniece. Svarīgi viņai ir ne tikai būt daļai no pilsētas, bet arī būt vietā, kur apkārt ir radoši un darbīgi kaimiņi. Tas bijis viens no galvenajiem iemesliem, kas tukšās telpas pamudinājis pārvērst par savu darbnīcu.

MĀKSLA UN DIZAINS KĀ NEDALĀMI LIELUMI

To, kas viņa būs un ar ko nodarbosies, Ildze zinājusi jau bērnībā. "Gada vecumā paņēmu zīmuli un novilku perfekti taisnu līniju, pēc tam visas grāmatu malīņas, visi papīri, viss bija apzīmēts... Vēl kā šodien atceros, ka agri pamodos un gāju zīmēt, man neko citu nevajadzēja. Vecāki to ievēroja un virzīja uz mākslas skolu. Tas, ka iešu radošo ceļu, man jau bija skaidrs," atklāj Ildze. Pēc vidusskolas absolūvēšanas viņa Baltijas Starptautiskajā akadēmijā studējusi vides dizainu un Latvijas Mākslas akadēmijā – funkcionālo dizainu.

Māksla un dizains saplūst arī Ildzes gleznās – kombinācijā ar dabas tēliem un formām viņa rada darbus maģiskā reālisma stilā. "Kaut gan joprojām darbojos arī ar grafisko dizainu, tas mani neaizrauj tik ļoti kā glezniecība. Strādāju ar eļļu un akrilu, bet pamatā tā ir eļļas glezniecība. Kad runa ir par ziediem,

"Strādāju ar eļļu un akrilu, bet pamatā tā ir eļļas glezniecība," skaidro Ildze.

FOTO NO ILDZES OSES PERSONĪGĀ ARHĪVA

Māksla un dizains saplūst arī Ildzes gleznās – kombinācijā ar dabas tēliem un formām viņa rada darbus maģiskā reālisma stilā.

savu stilu definēju kā foto reālismu, bet otra man mīļa tēma ir dzīvnieki un putni, ko varētu nosaukt par maģisko reālismu. Reizēm gleznas ir apzināti naivas, bet no tā sāku atkāpties. Daru to, ko uzskatu par skaistu. Idejiski būtu interesanti kādreiz kaut ko parisināt, bet pagaidām sevi šajā virzienā neredzu."

IEDVESMOJOTIES NO LATVIJAS DABAS

Pēc studijām Ildze strādājusi par vides dizaineri Talsu novada pašvaldībā, bet ar laiku sapratusi, ka viņas perso-

nība, radošais gars un sievišķīgā būtība prasa ko citu. Būtisku dzīves posmu viņa aizvadījusi gleznainajā Šveicē, kur mākslinieces stils un meistarība attīstījušies. "Dzīvojot Šveicē, gleznošana bija mana pamatnodarbošanās. Arī šogad man ir bijušas vairākas izstādes, bet tās ir iepriekšējās kolekcijas. Jaunu kolekciju plānoju radīt rudenī. Pašlaik strādāju uz pasūtījumiem un baudu sava darba augļus."

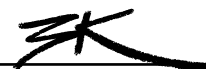
Mākslas darbi top, iedvesmojoties no Latvijas dabas un ārzemēs gūtajiem iespaidiem, kas ļāvuši paplašināt redzesloku. "Staigāju pa izstādēm, muzejiem,

vēroju citu mākslinieku darbus, tehnisko pusi un kompozīciju, bet idejas saviem darbiem smeļos dabā. Cenšos vismaz divas reizes gadā kaut kur aizbraukt, bet tagad vasarā vislabāk ir Latvijā," atzīst māksliniece.

STARPTAUTISKĀS IZSTĀDES IEDOD CĪTUS SPĀRNUS

Bez gleznām jaunatklātajā mākslas telpā iespējams apskatīt un iegādāties mākslas kalendārus, kanvas, auduma maisiņus, svecītes, dekoratīvos spilvenus un pastkartītes ar Ildzes radīto gleznu motīviem. "Daudzi ir interesējušies par iespēju iegādāties T kreklus, bet šobrīd vēl neesmu tam pieķērusies. Vispirms gribu izpētīt materiālu kvalitāti. Tas viss prasa laiku. Parāli uzturu arī savu mājaslapu (ildzeose.com) un internetveikalu. Ir dienas, kad ieskrienu darbnīcā uz divām stundām, un ir dienas, kad sanāk visas 12 un vairāk. Mazākus darbus varu uzgleznot pa dienu, divām, bet lielāki aizņem līdz pat mēnesim. Cenšos strādāt pie vismaz divām gleznām vienlaicīgi."

Pārsvārā gleznas iegādājas pircēji no Latvijas, bet Ildzes darbi atrodami arī privātkolekcijās Austrālijā, Austrijā, Francijā, Vācijā, Itālijā, Nīderlandē, Norvēģijā, Šveicē, Anglijā, Amerikā un Taivānā. Starptautisku pieredzi, piedaloties izstādēs, viņa guvusi ne tikai Šveicē, bet arī citviet pasaulē. "Starptautiskās izstādes ir kaut kas, kas iedod pilnīgi citus spārnus. Tas ir tas, uz ko tiecos arī nākotnē," turpmāko perspektīvu ieskicē māksliniece. ■

Rosina aizķerties aiz vārda

Leva Vilmane, "Saldus Zeme"

Ja UNESCO Latvijas Nacionālā komisija atteiksies no sava tīkla "Stāstu bibliotēkas", tā dalībnieces no Saldus novada tik un tā turētos kopā. Jo nebūtu prātīgi atstāt ar roku 10 gadu darbam – uzskata Nīgrandes pagasta Kalnu bibliotēkas vadītāja Ieva Kalvāne un bibliotekāre Valda Freidenfelde.

"Stāstu bibliotēkas" ietekmē Saldus novada kultūru, jo vairākus gadus būtībā bijušas vienīgās, kuras regulāri pievēršas stāstniecības tradīcijām. Par tām rūpējas četrās vietās – Saldū, Kursiņos, Vadakstē un Nīgrandē. Tiesa, ne vienmēr sekojot jomas virsvadītāju vadlīnijām, bet darot pa savam.

"Reizēm grūti nošķirt, kurš mums "Stāstu bibliotēkas" pasākums, kurš "parasts", jo cilvēkus bibliotēkā esam pulcinājušas vienmēr. Te viņi satikuši savējos un neparastus ciemiņus, pārrunājuši kopīgus vēstures notikumus, izteikuši idejas nākotnei. Stāstniecības semināros esmu dzirdējusi strīdīgus viedokļus par to, kas ir stāsts, tāpēc dažbrīd nesaprotam, kā klasificēt mūsu sarīkojumu – par sarunām bagātu tikšanos vai tradīcijā iedērogu stāstu stāstīšanu. Teorētiski katram stāstam ir ievads, iztirzājums un beigas, tas dzīvo neatkarīgi no teicēja," Ieva Kalvāne neslēpj, ka pat precīza definīcija nesniedz skaidrību.

Valda Freidenfelde pievēršas praksei, jo Kalnu bibliotēkas iesaistīšanas stāstniecības tīklā bagātināja kultūrvietas piedāvājumu. Iesākumā gan bijusi liela neziņa un nedrošība. Valda atceras: "Tīklam pietiekamiem 2013. gadā, kad aizpildījām anketu, pirmās idejas guvām 2014. gadā pēc vasaras stāstnieku skolas, jo kolēģi atklāti dalījās ar savu pieredzi un plāniem. Vispirms sarīkojām tematiskas pēcpusdienas – aicinājām vietējos cilvēkus pastāstīt par Ziemassvētkiem, savu skolu, kolhoza gadiem. Vēlāk izdomājām ciklus. Ceļotāji aicināti septiņas sezonas, māju stāstiem noorganizētas 23 stundas, katrā runājam par vairākām mājām." Ieva Kalvāne piebilst, ka katru sarunu pēcpusdiena ir nofilmēta un iekļauta novadpētniecības krātuvē, jo cilvēku atmiņās lērums faktu un viedokļu par pagasta vēsturei nozīmīgiem cilvēkiem, notikumiem un vietām. Diemžēl laika pietiekot informāciju iegūt, bet ne sagatavot lasīšanai un papildināt ar māju fotogrāfijām.

Valda Freidenfelde dzirdējusi stāstnieku kustības hierarhijas virsotnē popularizētu viedokli, ka bibliotēkām jābūt arī stāstniecības skolām, kurās ikviens apņēmības pilns interesents var izmācīties par labu labo runātāju. Viņas pieredze ir citādāka: bibliotekāru spēkos ir runātājiem piemēklēt maksimāli ērtu vietu un laiku, piedāvāt tēmu, bet ne piespiest izteikties. "Reizēm cilvēkus grūti pierunāt stāstīt par savām

FOTO NO NĪGRANDES PAGASTA KALNU BIBLIOTĒKAS ARHĪVA

Saldus novada "Stāstu bibliotēku" saiets Nīgrandē. Pirmo sarīkoja Kalnu bibliotēka, ceturto šovasar organizēja Saldus novada bibliotēka.

Stāsta iesākums. 3. Saldus novada "Stāstu bibliotēku" saietā "Cepu, vāru, stāstu stāstu" čukstu spēlei ļaunas nīgrandiece Pārsla Ēberliņa un saldence Rudīte Kostjukeviča.

mājām, bet, kad iesāk, izrādās – stāstāmā ir daudz, jo piedzīvojuši bēgļu gaitas, karu, labi atceras, kā pirmajās daudzdzīvokļu mājās sarīkoja logu mazgāšanas un puķu stādīšanas talkas. Māju stāstu kolekciju papildināsim, gan iedzīvotājus aicinot uz pasākumiem, gan aptaujājot. Dažkārt paveicas – viens runātājs paveik nākamais, un stāsts skaisti aizribo. Ar Ievu esam rīkojušas daudzus stāstniecības pasākumus. Par ļoti nozīmīgiem uzskatu Saldus novada "Stāstu bibliotēku" saietus – divi notikuši pie mums Kalnos, ļoti interesanta tikšanās bija Vadakstē, šovasar – Saldū. Pasākumi ir dažādi,

bet neuzskatām sevi par stāstniecēm. Mēs neuzstājamies ar priekšnesumiem," Valda nošķir publisku uzstāšanos no tradīcijas.

Bibliotēkas vadītāja stāstnieku skološanu saskata lasītāju klubīnā "Lubenieki", kurā dalībnieki stāsta un klausās par grāmatām, autoriem, kopjot tautas tradīcijas. "Reiz kāda klubīņa dalībniece atzinās: viņa nekad nebūtu iedomājusies, ka jēlkad iemācīsies atbrīvoties un raiti pastāstīt par pašas izlasītu grāmatu. Pēc Gunta Pakalna teiktā, viņa, ja trenētos, varētu kļūt izcila. Bibliotēkā esam sarīkojušas ļoti daudzas sarunas, tāpēc zinu, ka ne katrs prot aizķerties aiz jebkura vārda un no tā izritināt stāstu. Kalnos nav daudz stāstnieku akadēmiskā nozīmē, bet sulīgu runātāju gan mums netrūkst," Ieva Kalvāne raksturo vietējos.

Guntis Pakalns sacījis, ka klasiskā gadījumā stāstniecība domāta solīstiem, jo runātājs ir viens pret visu publiku. Savukārt sarunās vienlīdz nozīmīgi visi runātāji, tāpēc tās Kalnu bibliotēkā ir lielā cieņā. Kad sarunas risina pieaugušie, bibliotekāres izvēlas klausīties, bet, kad ciemojas bērndarziņnieki, viņas pārtop pasaku teicējas un sižetu gan izstāsta, gan izspēlē. ■

VIEDOKLIS

IESPĒJAMS, NEATTAISNO CERĪBAS

Par tīkla "Stāstu bibliotēkas" nākotni nav itin nekādas skaidrības – atzīst **Guntis Pakalns**, Latvijas stāstnieku asociācijas dalībnieks un Latvijas Universitātes Literatūras, folkloras un mākslas institūta Latviešu folkloras krātuves pētnieks. Viņš Latvijas stāstniecības laukā bija viens no pirmajiem kopējiem, visus gadus bijis starp vadošajiem "vagu dzinējiem".

Pētniekam ir pāris minējumu, kādēļ panīcis stāstniecībai nozīmīgs projekts: "Puse tīkla bibliotēku zaudējušas interesi, un grūti saprast, cik lielā mērā vainojama kovida pandēmija. Tikpat iespējams, ka interese zudusi UNESCO Latvijas Nacionālajai komisijai, jo neat-taisnojām tās cerības. Trešais iemesls varētu būt pārrāvums stāstnieku vasaras skolas darbībā. Pēdējā laikā nav sanācis sarīkot lekcijas, tāpēc tīklā ir diezgan daudz jaunpienācēju, kas nav noklausījušies pamatkursu; viņi līdz galam nesaprot, kas ir stāstniecība un kā tā saglabājama nākamajām paaudzēm.

Pagājušajā gadā apsolīju zinātnisku rakstu par stāstniecības situāciju Latvijā, taču nevaru to uzrakstīt. Darīts daudz, sakrājušies lieliski piemēri, bet cilvēki (par visiem esmu atbildīgs, jo aizrāvu ar ideju saglabāt un popularizēt mūsu stāstniecības tradīcijas) nejutās sevišķi laimīgi – nav izjūtas par izaugsmi. Līdzīgi kā ar mūsu valsti – lielās līnijās viss labi, bet izpaliek pārliecība, ka strauji ietu uz priekšu.

Viena no manām hipotēzēm saistīta ar tradīcijas pārlietu institucionalizēšanu. Iesaistījušas daudzas iestādes un organizācijas, bet katra gaida, ka lielākā darītāja būs cita. Turklāt piemirstam, ka stāstniecība ir folkloras joma, kas turas uz indivīdiem, tai neder dziedātājiem un dancotājiem pierasta kārtība."

"Stāstu bibliotēkas"

2009. gadā UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas izveidotā tīklā jeb sadarbības un pieredzes platformā pašlaik ir 32 bibliotēkas, Kurzemi pārstāv deviņas: Gāliņciema, Kalnu, Krotas, Kursiņu, Liepājas Centrālās zinātniskās bibliotēkas filiālbibliotēka "Varavīksne", Pārventas, Saldus, Vadakstes un Vārmes. No katras prasa saglabāt nemateriālo kultūras mantojumu, jo sevišķi stāstniecības prasmes un tradīcijas, dialektus un izloksnes. Katrā kultūrvēsturiskajā novadā iedibināja stāstnieku festivālu – vispirms "Ziv zup" Kuldīgā, pēc tam "Gāž podus Rundālē!", Vidzemes stāstnieku festivālu Valmierā un "Omotu stuostus" Latgalē. Tīkla dalībnieku sarakstu pārskata ik pēc četriem gadiem.

Dāma starp frontiniecēm

Linda Kilevica,
"Kurzemes Vārds"

Saglabāt saikni ar pagātnes kultūras vērtībām un personībām – lielajiem orientieriem, kas mums ļauj noticēt, ka esam kultūrtauta. Šāds mērķis ir izstādes "Gadsimta lieciniece. Satikšanās ar Valentīnu Freimani" veidotājiem. Ievērojamās teātra un kino zinātnieces, mākslas zinātnu doktores būtisks dzīves posms aizvadīts Liepājā, un izstāde iepazīstina ar viņas dzīvesstāstu un personību.

LIEPĀJAS INTELIĢENCES PUDURIS

Valentīna Freimane (1922–2018) veicinājusi izpratni par pasaules teātra un kino procesiem, personībām un parādībām. Pēc neatkarības atjaunošanas viņa pasaulei stāstīja par Latvijas kultūru un vēsturi.

Doma ir nevis stāstīt par V. Freimani, bet ļaut viņai pašai runāt, uzsvēr viena no izstādes satura veidotājam teātra zinātniece Vēsma Lēvalde. Tāpēc svarīga daļa ir audio un video materiāli – intervijas, raidījumi un filmas. Izstādē iekļauti citāti no vēl nepublicētās grāmatas – Jolantas Treiles pierakstītajām V. Freimanes atmiņām, kur aprakstīts arī Liepājas periods.

2022. gadā izstāde bija apskatāma Latvijas Nacionālajā bibliotēkā, taču Liepājā tā veidota praktiski no jauna, papildinot ar maz zināmiem faktiem par V. Freimanes Liepājā pavadīto laiku no 1950. gada līdz 1963. gadam.

"Liepājas periods tradicionāli viņas biogrāfijā tiek ignorēts un apiets. Visi uzskata, ka Valentīna Freimane vienkārši radās gatava Eiropas līmeņa kinozinātniece. Ļoti populāra viņa kļuva 80. gados ar savu slavenu kinolektoriju un pasniedzēja darbu Latvijas Valsts konservatorijā," stāsta V. Lēvalde. V. Freimanes autobiogrāfiskā grāmata "Ardievu, Atlantīda!" beidzas tieši ar to brīdi, kad varētu sākt runāt par Liepājas laiku.

Liepājā V. Freimane uzrakstīja savu pirmo recenziju par kino, sāka strādāt toreizējā laikraksta "Kommunisti" redakcijā un izmainīja publicistikas stilu Liepājā. Viņa centās panākt, lai Liepājā vēsturiski tapušajā kultūras infrastruktūrā būtu saturs un lai cilvēki zinātu un interesētos par to.

50. gadu otrajā pusē daudzi latviešu inteliģences pārstāvji atgriezās no izsūtījuma, viņiem galvaspilsēta bija slēgta. Viņi sāka pulcēties Liepājā, plus 50., 60. gados šeit savu radošo ceļu sāka jaunie un talantīgie. V. Freimane apprecējās ar Valtu Grēviņu, kurš Liepājas teātrī bija literārās daļas vadītājs.

"Veidojās Liepājas inteliģences puduris, un Freimane tajā nenoliedzami bija viena no centrālajām figūrām," saka V. Lēvalde. "Redakcijā sāka pavisam jaunieši Ēriks Hānbergs un Andžils Remess, kurš pirms tam bija V. Freimanes skolnieks 1. vidusskolā. Teātrī sāka strādāt Jānis Peters, no Sibīrijas atgriezies Oļģerts Kroders. Atnāca tikko izglītību ieguvušie režisori Viktors Zvaigzne, Imants Krenbergs. Nikolajs

FOTO NO LIEPĀJAS UNIVERSITĀTES ARHĪVA

Valentīnas Freimanes foto no Liepājas Skolotāju institūta kadru anketas, 1951. gads.

Valentīna Freimane ar meitu Evu Gurviču un vīru Valtu Grēviņu.

UZZIŅAI

Izstāde "Gadsimta lieciniece. Satikšanās ar Valentīnu Freimani"

- Liepājas Latviešu biedrības namā skatāma līdz 28. septembrim.
- Tās norises laikā būs trīs kinolektoriji:
  - 8. septembrī pulksten 17 "Paradīzes bērni" (1946, režisors Marsels Karnē),
  - 15. septembrī pulksten 17 "Atlanta" (1934, režisors Žans Vigo),
  - 22. septembrī pulksten 17 "Ilo kunga brīvdienu" (1953, režisors Žaks Tati).

viņa izvēlējās piederību latviešu valodai un kultūrai, lai gan vairoms pēckara ebreju izvēlējās krievu kultūrvidi," uzsvēr teātra zinātniece.

Kā gan partijas komiteja ātri vien "nepiegrieza skābekli"? V. Freimane ļoti mācējusi diplomātiju ar varas iestādēm. Galu galā visa viņas ģimene aizgāja bojā holokaustā, līdz ar to kaut kādi trumpji bija rokā. Intervējot A. Remesu, V. Lēvaldi savaldzinājis žurnālista un redaktora stāstītais, ka tajā laikā redakcija bijusi pilna ar bijušām frontiniecēm un kā V. Freimane uz viņu fona izcēlusies. "Viņa padomju laikā bija dāma, demonstrēja, ka inteliģents cilvēks nav prasts cilvēks. Vienmēr domāja par to, kā izskatās, kā gērbjas, kā sevi pasniedz un kā runā. Viņai piemita tolerance, izpratne par visu. Nevienam nekad nav nosodījusi, nav žēlojusies par savu likteni, bet balstījies uz labo un devusi to citiem. Viņa parāda, ka dziļi rakt un kvalitatīvi rakt – tas rada paliekošas vērtības," saka zinātniece.

DUMPĪGĀ PILSĒTA

V. Lēvaldei bijusi tā laime 80. gados ar Liepājas teātri braukt uz V. Freimanes kinolektorijiem, filmas ir skatītas ar viņas komentāriem un tulkojumu. V. Freimanes ievadvārdi filmām un komentāri ir ierakstīti 2011. gadā Mākslas festivālā "Cēsis" un Liepājā tiks atskaņoti pirms filmām, kuras atvēlējis Francijas institūts. Uz lektorijiem ieradīsies arī kinozinātniece Anita Uzulniece.

"Tandēms – izstāde un lektoriji – ir tas lielais kultūrizziņas avots, kas liepājniekiem ir ārkārtīgi vajadzīgs ceļš uz Eiropas kultūras galvaspilsētu. Kā Valsts prezidents Edgars Rinkēvičs brīnišķīgi teica, ka mums nevienam nekas nav jāpierāda, mēs sen esam Eiropas daļa. Tā ir, pateicoties kultūrmilžiem, ar kuriem varam kā nācija lepoties. Katram liepājniekam tas ir jāapzinās, cik mums ir bagāta kultūrtradīcija, uz kuras būvēt kaut ko jaunu un eksperimentālu un ko attīstīt," atzīmē V. Lēvalde.

Šis kultūrtradīcijas pavadēns no tā laika līdz mūsdienām ir bijis ārkārtīgi saraustīts objektīvu iemeslu – politiskās vēstures – dēļ. "1968. gadā ar PSRS iebrukumu Čehoslovākijā burtiski tika piegrieztas skrūves visam, cenzūra sāka trakot.

Šajā gadā Liepāja izsprāga ar "Princi un ubaga zēnu" – ar Vika dziesmu vārdiem, kas bija ļoti liela uzdrīkstēšanās. Tas nozīmē, ka zemdegā nekad kultūras pārrāvums nav bijis. Cilvēka personas brīvība ir viņa radošā brīvība – tas raksturo latviešu kultūru kopš pašiem pirmsākumiem. Atkritiens bija 90. gadu sākums un pirmā puse, kad dzīves dramaturģija pārspēja mākslu. Arī šodien redzam, ka mākslas refleksijas par karu Ukrainā nevar radīt tādu emocionālo satricinājumu, kādu rada dzīve. Kardio-gramma mums ir ar kāpumiem un kritumiem, bet es teiktu, ka kliniskās nāves periodu Liepājā nav bijis. Liepāja kā slēgta militārā pilsēta visdrīzāk atraisīja slēpto dumpinieciskumu. Krievvalodīgā militārā administrācija jau zemtekstus nesaprata, bet publika saprata," stāsta V. Lēvalde. ■

Mūrnieks un Irmgarde Mitrēvica te bija jau fundamentāli, un tā sanāca, ka V. Freimane dabūja dzīvokli mājā F. Brīvzemnieka ielā, kur bija četri dzīvokļi un trijos no tiem dzīvoja ar teātri saistīti cilvēki. Viņi visi tur čupojās."

LIELA UZDRĪKSTĒŠANĀS

Viens no izstādes eksponātiem ir "Kommunisti" atbildīgās sekretāres V. Freimanes vīzējums Kultūras ministrijas atsūtītajam brālīgās Čehoslovākijas kultūras dienu aprakstam: "Nav iekļauts vietas trūkuma dēļ, atbildi nevajag." Šī obligātā materiāla vietā tajā numurā ir nodrukāts apraksts, kā Latvijas Valsts universitātes folkloristi vāc folkloras materiālus Liepājas rajonā. "Tā ir diezgan liela uzdrīkstēšanās. No tā raksta manuskriptā ir izvītoti visi ideoloģiskie teikumi. Vienā mierā viņa

to darīja. Liepājas literātu sacerējumi ir iegājuši avīzes lappusēs gandrīz bez jebkādiem labojumiem," pauž V. Lēvalde.

"Kommunistā" drukā recenzijas par ārzemju filmām, ko demonstrē kinoteātros, ar plašiem kultūras konteksta komentāriem, ar skaidrojumiem, stāstiem par aktieriem. V. Freimane brīnišķīgi veido Liepājas teātra aktieru portretus. "Viņa izglīto vietējo publiku, rada padziļinātu izpratni par tiem mākslas procesiem, kas šeit ir pieejami. Viņa arī panāca mākslas procesa kvalitatīvo lēcieni – Liepājā atvēra kino iznomašanas kantori un sāka vienlaikus ar Rīgu un Maskavu rādīt visas labākās filmas.

V. Freimane uzdrošinās aizrādīt, ka Flotes virsnieku nams ik pa laikam rāda filmas bez latviešu subtitriem! Un viņa pēc izcelsmes nav latvietē. Diezgan ātri

Mūzika

- ◊ 2. septembrī **Kuldīgas Kultūras centrā** Normunda Pieša jubilejas koncerts "Dāmas un kungi! Trompetes uznāciens".
- ◊ 3. septembrī **Ventspils koncertzālē "Latvija"** koncerts "Pjaccolla un Dienvidamerikas ritmi". Aigars Reinis (ērģeles), Aigars Raumanis (saksofons), Ernests Mediņš (sitaminstrumenti).
- ◊ 7. septembrī **Kuldīgas Kultūras centrā** Laura Amantova džeza kvarteta un solistes Rūtas Dūduma-Ķirses koncerts "Nu tad gāžam".
- ◊ 8. septembrī **Ventspils koncertzālē "Latvija"** pianista Vadima Neselovska (ASV) koncertprogramma "Odesa – ceļojums pa leģendāro pilsētu". Koncerts tiks atskaņots uz Dāvida Kļaviņa klavierēm 470i.
- ◊ 8. septembrī **Kuldīgā, koncertzālē "Klavins Piano"** Starptautiskais klaviermūzikas festivāls "Kuldīga Piano" sāksies ar komponista Jāņa Lūsēna koncertu "Skaņu lauki". 9. septembrī komponists Eds Kārlsens (Sardīnija), pianisti Rīvars Garoza un Dainis Tenis kopā ar mūzikas producentu, didžeju Rudd (Rūdolfu Budzi) programmā "Quadrivium".
- ◊ 8. septembrī **Talsu tautas namā** koncertprogrammu "Dzirkstošā operete" sniegs Latvijas Nacionālās operas mākslinieki.
- ◊ 9. septembrī **Rojas brīvdabas estrādē** izskanēs mūzikim ALEX veltītais piemiņas koncerts.
- ◊ 9. septembrī **Kuldīgā, restorānā "Bangert's"** brančs ar pianistu Andreju Osokinu. **Pils dārzā** pianists Toms Mikāls. **Sv. Annas baznīcā** Ukrainas pianists Jehors Hrušins.
- ◊ 10. septembrī **Kuldīgas Kultūras centrā** pianista Kristapa Vanadžiņa solo tūre "Portreti".
- ◊ 12. septembrī **kultūrvietā "Pegaza pagalms" Liepājā** laikmetīgās un eksperimentālās mūzikas koncertu "Skaņas algoritmika" piedāvās ģitārists Edgars Rubenis, pianists Rihards Plešanovs, ģitārists un skaņu mākslinieks Jurijs Santalovs un komponists Ernests Vilsons sadarbībā ar Berlīnē rezidējošo amerikāņu komponistu Maiklu Vinteru, lietuviešu skaņu mākslinieci Mariju Rasu Kutabaiti un Hāgā rezidējošo franču komponisti Lūsiju Nezri.
- ◊ 16. septembrī **koncertzālē "Lielais dzintars"** Liepājas Simfoniskais orķestris atklās savu 143. koncertsezonu. Mākslinieciskā vadītāja Gunta Kuzmas vadībā orķestris tiksies ar vienu no šobrīd spožākajiem mūziķiem pianisma pasaulē – čehu pianistu Lukāšu Vondrāčeku. Koncerta programmā – Rahmanīnova, Ļutoslavska un Engelmaņa mūzika.
- ◊ 16. septembrī **Ventspils koncertzālē "Latvija"** Andrejs Osokins. Veltījums Ferenkam Listam.
- ◊ 22. septembrī **Saldus Mūzikas skolā** džeza pianista Kristapa Vanadžiņa improvizāciju programma "Portreti".
- ◊ 23. septembrī **Saldū** Baltu vienības diena. Latvijas un Lietuvas kultūras programmā diplomātu koris un citi priekšnesumi.
- ◊ 24. septembrī **koncertzālē "Lielais dzintars" Liepājā** ciklā "Personīgi" ar vienu no spožākajām jaunajām čellistēm Margaritu Balanas būs iespēja satikties kamer-mūzikas programmā. Kā skatuves partneri viņa izvēlējusies savu bijušo studiju biedru, franču-beļģu pianistu Antuānu Preā.
- ◊ 30. septembrī **Ventspils koncertzālē "Latvija"** basbaritona Egila Siliņa un pianista Māra Skujas koncertprogramma balsij un klavierēm.

Māksla

- ◊ **Saldus novada bibliotēkas klusajā lasītavā** cikls "Jaņa Rozentāla Saldus mākslinieku grupai – 70". Visu mēnesi Valentīnas Gašpuites personālizstāde, no 11. līdz 30. septembrim – Zigurda Poljokova personālizstāde.
- ◊ 2. septembrī **Sabiles Mākslas, kultūras un tūrisma centrā** atklās izstādi "Zalben/Sabile pilsētvīdes pieturpunkti".
- ◊ No 4. septembra **Talsu novada muzejā** būs aplūkojamas Baibas Kalnas grafikas "Populācija".
- ◊ Līdz 10. septembrim **Kuldīgas novada muzejā** makramē veidotājas Baibas Karoles un melnās keramikas meistares Madaras Atiķes izstāde "Tumšā nakte baltā tīmeklī".

Māksla

- ◊ Līdz 13. septembrim **Kuldīgas bibliotēkā** TTMS "Kuldīgas palete" gleznu izstāde "Dabas elpa". Līdz 30. septembrim kuldīdznieces Zandas Martinsones rotu izstāde "Margošanas prieks".
- ◊ Līdz 30. septembrim **Kuldīgā, Mākslinieku rezidencē**, Madaras Auzenbahs gleznu izstāde "Zilās puķes dārzā".
- ◊ **Saldus novadā, Airītes stacijā**, antropoloģu Elīnas Kursītes un Lienas Milleres izstāde par dzelzceļu ēku un līniju dzīvi "Nākamā pietura MĀJAS". Tās centrā ir cilvēku stāsti un apbrīnojami atklāti, emocionāli piepildīti ikdienas notikumi.

Teātris

- ◊ 6. septembrī **teātra namā "Jūras vārti" Ventspilī** Liepājas teātra izrāde "Grimmi" (rež. Elmārs Seņkovs).
- ◊ 8. un 9. septembrī **Talsu novada Upesgrīvā**, Vilsonu ģimenes verandā "Rūķi" – muzikāla dzejas izrāde "Mīlestības gads" – Aleksandrs Čaks. Niks Matvejevs. Mārtiņš Vilsons.
- ◊ 21. septembrī **Brocēnu Kultūras centrā** Valmieras drāmas teātra viesizrāde "Labie cilvēki". Mūsdienīga drāma par jaunas sievietes dzīves pārbaudījumiem.
- ◊ 22. septembrī **Liepājas teātra mazajā zālē** pirmizrāde režisores Ingas Krasovskas veidotajam iestudējumam "Svešā āda", kas tapis pēc Daces Rukšānes romāna "Krieva āda" motīviem un vēstī par divu sieviešu – mātes un meitas – likteņiem pēc kara okupētajā Liepājā. Lomās Inese Kučinska, Agnija Dreimane, Kārlis Artejevs.
- ◊ 24. septembrī **teātra namā "Jūras vārti" Ventspilī** Latvijas Nacionālās operas un baleta izrāde "Nīzinskis".
- ◊ 28. septembrī **teātra namā "Jūras vārti" Ventspilī** Latvijas Nacionālā teātra izrāde pusaudžiem un viņu vecākiem "Divas pasaules" (rež. Jānis Znotiņš).
- ◊ 28. septembrī **Kuldīgas Kultūras centrā** Pāvila Šenhofa un Arnolda Skutula leļļu luga "Un atkal Pifs".

Citas lietas

- ◊ 1. septembrī **Oskara Kalpaka laukumā Saldū** Zinību dienas ballītē piedalīsies grupa "Olas". Svētku radīšanā piedalīsies arī Saldus Mūzikas skola, Saldus novada bibliotēka, Jaņa Rozentāla Saldus vēstures un mākslas muzejs un Saldus novada sporta skola.
- ◊ Septembrī **Saldus novadā** norisināsies Dzejas dienas. Saldus novada bibliotēkā Aleksandra Čaka muzeja izstāde "Nezināmais Čaks". 7. septembrī Brocēnu bibliotēkā viesosies dzejniece un dziesminiece Elīna Līce. 13. septembrī Saldus novada bibliotēkā tikšanās ar Andri Akmentiņu "Vai pastāv dzīve pēc Dzejas dienām?". 13. septembrī Druvas kultūras namā un 20. septembrī Saldus novada Novadnieku pagasta Mežvidos Liepājas teātra aktrises Agneses Jēkabsones un mūziķa Uģa Jēkabsona koncerts "Es šodien klusi pavadīju dienu". 14. septembrī Kapelleru nama pagalmā Saldus novada dzejnieku lasījumi "Vārdi azotē sildīti". 16. septembrī Kursīšu Kultūras centrā un 20. septembrī Pampāļu kultūras namā dziedātāja un komponista Laura Valtera, pianista Jāņa Miltiņa dzejkoncerts "Sirds silta sajūta". 22. septembrī Vadakstes bibliotēkā uz pasākumu "Saulīte plaukstā" ielūdz dzejniece Rasma Urtāne un vijolnieks Reinis Galenieks.
- ◊ 7. septembrī **Kuldīgā, bārā "Didro"**, pasākums "Dzejas enciklopēdija". Andris Akmentiņš, Jana Egle, Andra Manfelde, Edvīns Raups, Toms Treiberģis. Pasākumu vadīs Jurģis Spulenieks.
- ◊ 9. septembrī **Talsu novada Strazdes muižas parkā** būs skatāma gaismas un skaņas instalācija "Cits stāsts un ne tikai" – Strazdes mūru Baltās dāmas stāsta turpinājums.
- ◊ 16. septembrī **Saldus garšu festivāla** izskaņā vakara pastaiga pa izgaismotu pilsētu.
- ◊ 22. un 23. septembrī **Talsu novada muzejā** notiks seminārs "Lībiskā un kursiskā simbioze Ziemeļkurzemē". Paredzētas vairākas lekcijas par lībiešu arheoloģisko vēsturi, lībiskā mantojuma saglabāšanu, lībiešu ēdienkarti, vietām un personvārdiem, kā arī lībiešu un kuršu folkloru, mitoloģiju un novadpētniecību.
- ◊ No 29. septembra līdz 1. oktobrim **festivāls "Liepājas Mākslas forums"** dažādās vietās Liepājā piedāvās mūzikas, mākslas, laikmetīgās dejas, cirka un teātra mākslas notikumu programmu.
- ◊ Līdz 28. septembrim **Liepājas latviešu biedrības namā** atvērta izstāde "Gadsimta lieciniece. Satikšanās ar Valentīnu Freimani". Tā stāsta par kino un teātra zinātnieces Liepājas dzīves periodu, izstādi papildinās trīs kinolektoriji.

KURZEMES KULTŪRAS PIELIKUMS

Iznāk vienu reizi mēnesī.
Izplatīts kā reģionālo laikrakstu "Kurzemes Vārds", "Kurzemnieks", "Saldus Zeme" un "Talsu Vēstis" bezmaksas pielikums.

Internetā pieejams izdevniecību mājaslapās kurzemnieks.lv, sz.lv un talsuvestis.lv, kā arī reģionālajā portālā liepajniekiem.lv.
Redkolēģija: Daiga Bitīniece ("Kurzemnieks"), Mairita Balode ("Talsu Vēstis"), Linda Kilevica ("Kurzemes Vārds"), Andra Valkīra ("Saldus Zeme").

Projekta vadītāja:
Anda Pūce.
Kontakti:
tālrunis 26436485,
e-pasts anda@kurzemes-vards.lv.

Kurzemes Vārds

Saldus Zeme

Talsu Vēstis

Kurzemnieks

